

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes
aliquot**

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula III. Definitionem licet ponere loco definiti

urn:nbn:de:bsz:31-102400

& habitus non sunt simul naturâ, sed habitus notior est, & quodammodò prior. Undè et si privatio per habitum definiatur, habitus tamen non definiendus est per privationem: sicut nõ definiendus visus est per cæcitatem.

VI. De relativè oppositis specialis est difficultas. Nam relatum definitur per correlatum, nec tamen relatum correlatò est notius, nec unum alterò prius. Sed hæc dicitur in explicatione *Regul. IV.*

VII. Secundus modus est, si definitum ponatur in definitione. Sed de hoc erit peculiaris Regula, nempe *quarta*. Tertius modus est, si superius per inferiora definiatur: ut quis bonum definiverit, quod sit habitus virtutis, qui sub bono continetur tanquam inferius sub superiori. Inferius autem esse posterius & naturâ minus notum quam superius, in confesso est.

REGULA III.

Definitionem licet ponere locò definiti. Ex Aristotele II. Top. c. II. §. 3. VI. Top. c. IV. §. 14. & VII. Metaph.

t. 18.

I. Obstat, quod si liceret definitionem ponere locò definiti, necesse esset I. fieri inanem & nugatoriã ejusdem repetitionem. Si enim

enim dicam, *nasus finis*, & cum definitio fini sit *nasus concavus*, ponam locò fini ejus definitionem, hæc habebis verba: *nasus nasus concavus*. II. Dari progressum in infinitum. Nam cum *nasus concavus*, & *nasus finis* sint idem, pro positis verbis: *nasus nasus concavus*, rectè diceremus: *nasus nasus finis*; & cum definitionem liceat ponere locò definiti, in locum vocis *finis* fas esset substituere ejus definitionem, forentque tunc verba hæc: *nasus nasus nasus concavus*, & sic in infinitum. Hæc inconvenientia desumuntur ex ipsò Aristotele *rexe. cit. Lib. VII. Metaph.*

II. Soler duplex statui definitio. Quædam datur per mera intrinseca & essentialia: quales sunt substantiarum completarum, tanquàm specierum prædicamenti substantia, ut cum dicimus, hominem esse animal rationale, vel esse quid compositum ex animâ rationali & corpore organico: intra essentiam enim hominis continetur & animal & rationale, ut & anima rationalis & corpus organicum. Et hujusmodi definitiones primariò nomen definitionis merentur, & consueverunt à nonnullis vocari *quidditative*. Dominicus de Flandria *VII. Metaph. quest. IX. a. III.* vocat *definitiones quidditative secundùm se notas*. Quædam autem datur per aliquod intrinsecum, & quod non est de essentia

tiâ de
defini
modi
pedia
ciden
vel ob
sticut
quam
casu d
strac
est son
pè in
conca
tur in
lùm a
tame
pleta
& fos
sophi
num
per c
II
pone
de d
intri
finit
dice
defir
mal,

tiâ definiti, indeque tantum connotatur per definitum. Quam ob causam etiam hujusmodi definitiones dicuntur à Philosopho *æ accidentibus, per additamentum*: quales sunt accidentium, quæ definiuntur per subjecta, vel objecta etiam, aut alia quæ eorum constitutionem & essentiam non ingrediuntur; quamvis subjectum interdum exprimaturn casu obliquò, nempe cum definiuntur in abstractò, ut *finitas est concavitas nasi*; *tonitruum est sonus in nube*: interdum in reò, cum nempe in concretò definiuntur, ut *finitum est nasus concavus*, qua diversitas definitionum fundatur in Aristotele VII. Met. text. 17. Non solum autem accidentia definiuntur per additamentum, sed & alia, ut substantiæ incompletæ: que modo materia per formam, & forma per materiam definitur, sicut Philosophus I. Phys. dicit, quod *materia sit subjectum cuius rei*, & II. de anima definit *animam per corpus organicum*.

III. Jam Resp. quod definitionem liceat ponere locò definiti, universaliter verum est de definitionibus, quæ traduntur per *merè intrinsecas*: ut cum dico: *Homo currit*: locò definiti possum ponere ejus definitionem, & dicere: *animal rationale currit*. Item in hac definitione *homo est animal*, locò verbi *animal*, licet ponere illa verba, *substantia corporea*.

*res, mixta, animata, sentiens, quæ sunt definitio animalis, ita, utur tunc definitio hominis sit hæc: Homo est substantia corporea, mixta, animata, sentiens, rationalis. At definitionem, quæ est per additamentum, dicunt non semper licere substituere in locum definiti, neque de istiusmodi definitionibus loqui Regulam. Et per hoc patet responsio ad argumenta §. I. Cùm enim definitio fini, quod sit *nasus concavus*, sit ex quòdam additamentò, siquidem nasus tantùm connotatur per *simum*, tantquam per aliquid, quod non sit de ejus ratione formali, (quod inde perspicitur, quod cum nasus de *simò* prædicatur, illa prædicatio non est in primò modò per se) hinc negant licere eam ponere locò definiti. Hæc responsio est Scoti in VII. Metaph. sum. II. c. IV. num. 35. Javelli Lib. VII. Epit. Metaph. c. IV. & Lib. eod. quest. VII. & aliorum.*

IV. Ceterum est, licere nonnunquam etiam definitionem, quæ *en negatòrius* est, substituere in locum definiti, quod nec Javellus diffinitur. Ut in hæc oratione: *Hujus hominis nasus est simus*, licebit pro nomine *simus* ponere definitionem ejus, & dicere: *hujus hominis nasus est nasus concavus*. Item pro oratione illà: *Video album*, licebit dicere: *Video corpus affectum colore visum disgregante*. Similiter cum dico: *Hic gallet Physicam*, loco Physicæ

ficæ
Hic
est
pre
deter

V. D
qua
fini
Tunc
tolog
defor
cum d
fini in
sus con
pe nas
concar
Ita cù
cùm i
genera
tione
defini
tum a
lò an
satis e
vada
rens g
nobis
raph.

VI.

ficæ

licet ponere ejus definitionem, & dicere: *Hic scientiam callet corporis naturalis quantum est naturale.* Et quibus patet. explicationem §. *preced.* esse imperfectam, & cum perfectior determinatio supererat, eam apponemus.

V. Dicimus: *Totam definitionem, etiam eam, quæ est in modo dæctis licetum esse collocare loco definiti, nisi quando aliqua ejus pars jam posita est.* Tunc enim illâ parte omisâ, ne inani & tautologicâ ejusdem vocis repetitione sermo deformetur, reliqua pars exprimitur. Itaque cum dicimus *nasus finis*, non licet in locum *finis* integram ejus definitionem, quæ est *nasus concavus*, sufficere eò, quod prior vox, nempe *nasus*, jam adest. Ponemus igitur tantum *concavum* loco *finis*, & dicemus *nasus concavus*. Ita cum & *homo* & *mas* definiatur per *animal*, cum ille sit *animal rationale*, hinc *animal potens generare in aliò*; si *hominem marem* per definitionem utriusque definire velis, integram definitionem hominis tantum afferes, quantum ad definitionem maris, omisâ vocabulo *animalis*, ne bis ponatur, reliqua verba satis erunt, ita ut definitio *hominis maris* evadat talis: *Homo mas est animal rationale potens generare in aliò.* Hanc explicationem nobis suppeditat *Fonseca in t. 19. L VII. Metaph.*

VI. Atque hinc constat, inconvenienciam illam,

illa, quæ §. 1. adducta fuerunt, non sequi ex nostrâ Regulâ. Siquidem supponitur in iis, cum dico, *nasus simus*, locò vocis *simus*, fas esse ponere integram ejus definitionem, quod non est concedendum, ut patet ex §. præcedenti.

VII. Dicis I. Si totam definitionem licet ponere locò definiti, quando ejus nulla pars jam posita est, sequitur, si dicam v. g. *id, quod è longinquo video est homo mas*, tunc licere locò vocis *mas* sufficere integram ejus definitionem, ita ut propositio talis: *Id quod è longinquo video, est homo animal potens generare in aliò*, neque opus esse, ut *ro animal* omittam, quia illud jam ante non est positum. Consequens autem absurdum & ineptum est.

IX. R. Licet in hac propositione: *Id, quod à longinquo video, est homo mas*, vox *animal* expressè non reperiatur, continetur tamen in *homine*, & quidem formaliter & tanquam prædicatum quidditativum, & non tanquam connotatum. Uade si in locum vocis *mas* substitueretur integra ejus definitio, cum locò vocis *homo* etiam liceat ponere ejus definitionem, fieret, *ut animal* expressè bis ibi poneretur, ita: *Id, quod è longinquo video, est animal rationale, animal potens generare in aliò*. Quapropter dico, non licere integram ponere definitionem locò definiti, quando ejus ali-

aliqua
aliâ inc
enim il
modò c

IX. S
quod è l
ne licet
nempe
licet p
mitten
mal om
finitio
cet, sit
tionem

X. R
quia fo
tiva &
anima
sed def
tatur t
damm
sam cu
video,
homin
simul
tius in
quàm
fionem
exemp

aliqua pars vel expressè jam posita est, vel in aliâ intrinsecè & formaliter continetur: tunc enim illa pars omittenda est, cujus ratio ex modò dictis perspicitur.

IX. Sed quæris, cur in istâ oratione: *Id quod è longinquò video, est homo maris*, pro *homine* licet ponere integram ejus definitionem, nempe *animal rationale*, pro *mare* verò non licet ponere integram definitionem, sed omittendum est *animal*? Cur non æquè *animal* omittere, & tantùm alteram partem definitionis, nempe *rationale*, exprimere liceat, si locò *hominis* velim ponere ejus definitionem?

X. Responsio potest sumi ex præcedentibus, quia scilicet definitio hominis est quiddam & per mera intrinseca, prædicaturque animal de homine essentialiter & in quid; sed definitio maris est *ex meo dictis* & connotatur tantùm animal, tanquàm quid quodammodò extrinsecum. Atque hanc ob causam cum in hoc exemplo: *Id quod è longinquò video, est homo maris*, non possit utriusque (& *hominis* nimirùm & *maris*) definitio integra simul in ipsorum locum substitui, *animal* potius in definitione *maris* omittendum est, quàm in definitione *hominis*. Quam responsionem res ipsa confirmat. Nam si in positò exemplò ponam integram definitionem *ma-*

vis pro *maris*, partem autem tantum *hominis* definitionis pro *homine*. dicendô: *Quodè longinquô video, est rationale animal potens generare in aliô*, minùs commoda est locutio, quam si rotam *hominis* definitionem ponam, in definitione autem *maris* rô *animal* omitam, dicendô: *Quodè longinquô video, est animal rationale potens generare in aliô*, imprimis cum hîc etiam integra *maris* definitio contineatur: refertur enim illud, *potens generare in aliô*, ad *animal*, & propterea vox *animal* non est repetenda. At, cum ita dicitur: *Quodè longinquô video, est rationale animal potens generare in aliô*, tota *hominis* definitio hîc non habetur.

IX. Dicis II. Si non licet ponere integram definitionem pro definitô, quando ejus pars aliqua jam posita est, sequitur, cum dico: *Hujus hominis nasus est finis*, nos licere locô fini integram ejus definitionem ponere, ut propositio sit talis: *Hujus hominis nasus est nasus concavus*, cujus contrarium tamen assertum fuit §. IV.

XII. R. Id quod §. V. diximus, non licere integram definitionem ponere locô definiti, quando ejus aliqua pars jam posita est, intelligendum est ita, quod scilicet non liceat in eadem parte orationis aut propositionis, quando nimirum vox five definitum in oratione ponitur

Nem-

Nempe
aliquâ
sejus a
Similit
tionem p
rô cont
esset rep
sitionis p
surdum
dicatô
nem, qu
cula in
non est
tio, ut p
est nasu
ne & us
in subje
re. Dic
sui resp
mus den
XIII
tur, qu
nere de
finitio
dicame
tec, qui
in præ
tia pro
per se &

Nempe non licet in prædicatō propositionis pro aliqua voce ponere ejus integram definitionem, seu aliqua pars in prædicatō jam continetur. Similiter nec in subjectō licet integram definitionem ponere, sicjua aliqua pars jam in subjectō continetur; alioquin inanis & nugatoria esset repetitio ejusdem. At in diversis propositionis partibus est alia ratio. Non enim absurdum est, pro prædicatō, aut voce in prædicatō contentā, ponere integram definitionem, quamvis ejus definitionis aliqua particula in subjectō jam contineatur: sic enim non est inanis & nugatoria ejusdem repetitio, ut patet, cum dico; *Hujus hominis nasus est nasus concavus*; & à communi consuetudine & usu minimè abhorret, eam vocem, quæ in subjectō continetur, in prædicatō repetere. Dicimus enim v.g. *Causa univoca est causa, cui responder effectus ejusdem rationis*; *Syllogismus demonstrativus est syllogismus* &c.

XIII. Verum superesse adhuc alia videntur, quæ Regule obstant. Nam I. si licet ponere definitionem locō definiti, sequitur, definitionem directè & per se collocari in prædicamentō. Consequens falsum esse inde patet, quia incomplexa tantum per se & directè in prædicamentis collocantur. Consequentia probatur, quia definitum, v.g. *homo*, est per se & directè in prædicamentō. Si igitur

licet definitionem collocare locò definiti, definitio hominis, quæ complexum quid est, etiam ponetur per se & directè in prædicamento.

XIV. II. Si licet ponere definitionem locò definiti, (1.) licebit in enunciatione, in quâ definitio de definitò prædicatur, definitionem pro definitò substittere, & sic perindè erit, sive dicam, *homo est animal rationale*, sive dicam, *animal rationale est animal rationale*, quod tamen absurdum est, cum in priori prædicatum explicet, quid sit. subjectum, quod in posteriori non fit, quandoquidem nihil seipsum explicat. (2.) Sequetur, licitum esse, ut in Syllogismò sint duo tantùm termini. Sic enim Syllogismus:

Omne animal rationale est risibile.

Omnis homo est animal rationale.

E. omnis homo est risibilis.

Ponatur definitio hominis locò vocis *homo*, & syllogismus sic habebit:

Omne animal rationale est risibile.

Omne animal rationale est animal rationale.

E. omne animal rationale est risibile.

XV. Colonienses in *Tract. supposit.* docent, definitionem aliquam, v. g. *animal rationale*, dupliciter posse sumi: 1. pro eò, quod immediatè significat, & sic esse terminum complexum, 2. pro eò, quod ultimò & remotè signi-

significa
enim sig
igitur a
tio prio
dicame
steriori
XVI.
definiti
confide
2. quan
stinent
nes sive
tò solù
nere de
quia qu
sunt. It
cere: H
Hujus k
Hujus k
do aute
nitum e
bat arg
cet sic r
imo ut
prædic
tur, se
comple
prædic
jam ut

signi-

significat, & sic esse quid incomplexum, sic enim significare ipsum definitum. Quantum igitur ad primum argumentum, licet definitio priori modò non directè & per se in prædicamentò ponatur, potest tamen poni posteriori modò.

XVI. Ad II. potest responderi & dici, definitionem & definitum bifariam posse considerari: 1. quantum ad id, quod significant, 2. quantum ad modum, quò significant, & ut sustinent diversa officia, aut oppositas notiones sive denominationes. Quando in definitò solùm res significata attenditur, licet ponere definitionem locò definiti: & ratio est, quia quantum ad rem significatam, idem sunt. Ita pro eò: *Hic homo ambulat*, licet dicere: *Hoc animal rationale ambulat*. Et pro eò: *Hujus hominis nasus est simus*, licet dicere: *Hujus hominis nasus est nasus concavus*. Quando autem posteriori modo definitio & definitum considerantur, non licet: idque probat argumentum §. XIII. & XIV. quia scilicet sic non sumuntur ut idem, sed ut diversa, imò ut opposita. Ita cum aliquid ponitur in prædicamentis, non solùm res ipsa attenditur, sed & modus significandi. Cùm enim complexa sint tantùm per se & directè in prædicamentis, quando aliquid significatur jam ut complexum, (qualis est definitio)

jam ut incomplexum, (quale est definitum) posteriori modò tantùm in prædicamento ponitur. Ita in propositione, quâ prædicatur definitio de definitò, ut & in Syllogismo, in quò unus terminus, v. g. medius, est definitio, alter autem, v. g. minor, est definitum, attenditur diversus significandi modus: attenditur enim hoc, quod definitio significet rem distinctè, definitum autem confusè, stantq; ibi sub oppositis notionibus, quia & Qu unum definitio est, alterum definitum, unum terminus medius, alterum extremus, quæ notionem oppositæ sunt.

REGULA IV.

Definitum non debet ingredi definitionem. VI. Top. cap. IV.

§. 17.

I. Contineatur ista Regula sub secundâ, et eâque patet ejus veritas: quia hòc ipsò, quod definitum ponitur in definitione, definitio non assignatur per priora & notiora, cum nihil seipsò prius aut notius sit.

II. Duplici modò autem accidit, definitum poni in definitione: I. *expressè*, ut si dicatur: *Genus est, quod prædicatur de pluribus, quæ generi subjiciuntur, in quid.* II. *Implicite*, & ut loquantur *consecutive*, cum nimirum definitur aliquid per aliquid, quod vicissim per ipsum

ipsum
finitione
tione il
finias p
dum die
Nam c
nempè
vero jux
cò alicu
onem; si
his ponat
tur in d
finitio.

super re

III.

modò p
finition
plicitè

quitur,

nimirum

locò vo

ex §. præ

tionem

esse eff

ejusdem

cessò an

IV.

ca Relat

vicem; si

& filius